

תורת הקורא

הערות ודיוקים, הלכות ומנהגים, פרפראות וחידושים, דיונים ובירורים, הקשורים בקריאת פרשת השבוע והמסתעף

הערות, הארות, ביקורת, שאלות, רעיונות, וכן תרומות לצורך המשך פיתוח הגליונות, יתקבלו בברכה במערכת. כמו"כ אפשר לשלוח בקשה לקבלת הגליונות במייל. מייל: tameytora@gmail.com פקס: 153775150494

פרשת תזריע מצורע

גליון זה יו"ל ע"י מערכת טעמי תורה.
תודה לכל העוזרים והמסייעים שגליון זה יראה אור.
 © כל הזכויות שמורות, ניתן לצלם ולהדפיס כמות שהוא ללא שינוי.

ה"א תשע"ה

[illegible]

טְהָרָה - הה"א האחרונה לא נשמעת, ונקרא טְהָר. ובהמשך הפסוק:
טְהָרָה - הה"א במפיק. ולהלן י"ב ה': **טְהָרָה** - הה"א האחרונה לא
 נשמעת, ונקרא טְהָר. אך להלן י"ב ו': **טְהָרָה** - הה"א במפיק. ויש
 להקפיד שלא להחליף ביניהם, שתיבת טְהָרָה ללא מפיק הוא שם
 דבר, שפירושו דם טוהר, וטְהָרָה במפיק הוא שייכות, שפירושו
 טוהר שלה'.

לֹא-תִגְע - הגימ"ל דגושה, והוא לשון נגיעה. והקורא תיגע בגימ"ל רפה משנה משמעות ללשון יגיעה¹.

י"ב ו': פתח - יש להקפיד על הגייה נכונה של התי"ו, שלא ישמע שקורא פסח בסמ"ך". וכן הוא להלן.

י"ב ז': **זאת תורת הילָדָת** - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להטעים זאת תורת הילָדָת.

י"ג ב': **בְּעֹרֶר־בְּשׂוֹרֹ** - יש להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא בָּאוֹר באל"ף. וכן הוא להלן, וכן הוא להלן בשאר ההטיות של תיבת עֹר.

י"ג ג': תַּקָּדָה | לָבוֹן - מוֹנַח לַגְרָמְיָה, וְאִינוּ מוֹנַח רִגְלִי עִם פְּסִיק אַחֲרָיו.^ט

י"ב ב': וְיִלְכְּדָהּ - הלמ"ד בשווא נע, והוא מלשון לידה. והקורא ילְכָה בשווא נח^א משנה משמעות ללשון נערה צעירה^ב.

י"ב ב': **שְׁבַעַת** - הבי"ת בשווא נח, ויש להזהר שלא להבליע את העי"ן שאחריה ולקרוא שְׁבַת. וכן בכל מקום בו מנוקד שווא נח לפני אות גרונית, יש להזהר שלא תבלע האות הגרונית. ולהלן רשימת המילים בפרשה שיש להזהר בהן בזה: **וּמְרָאָה**, **מְרָאָה**, **וּשְׁעָרָה**, **וְנִרְאָה**, **בְּשִׂאָה**, **יִרְאָנָה**, **מְרָאֵהוּ**, **יִרְאָה**, **נִגְעוּ**, **וְהִרְאָה**, **מִמְאָרְתָּ**, **מִשְׁמָאֲתוֹ**, **נִרְאָה**, **לִרְאוֹת**, **וּמִרְאִיָּהוּ**, **אֲתִקֵּן**, **מִמְאָרְתָּ**, **וּבַעֲץ**, **וְלִשְׂאֵת**, **טְמֵאֲתוֹ**, **יִטְהַר**, **בְּנִגְעוֹ**, **וְהָיִי**, **טְמֵאֲתָה**, **כְּטֵמֵאֲתָה**, **תִּטְהַר**, **מִטְמֵאֲתָם**, **וְלֹאִישׁ**.

וְטִמְאַתָּה - המ"ם בשווא נע. ויש להזהר שלא להבליע את האל"ף שאחריה ולקרוא וטמה. וכן הוא להלן.

י"ב ד': **טְהַרָה**, **טְהַרָה** - יש אומרים שהטי"ת בקמץ קטן. ויש אומרים שהטי"ת בקמץ גדול. וכן הוא להלן. וכן הוא להלן בתיבות **טְהַרְתּוּ**, **לְטְהַרְתּוּ**, **בְּטְהַרְתּוּ**.

* לקוראים בהגיה המבחינה בין קמץ לפתח, אם לא יניעו את השווא, אע"פ שעשו שלא כדון, לא שינו משמעות, כיון שהמשמעות ניכרת גם ללא נעות השווא ע"י הקמץ שביד"ד. אך לקוראים בהגיה שאינה מבחינה בין קמץ לפתח, שאצלם כל הבידול של המשמעים הוא ע"י נעות ונחות השווא, אם לא יניעו י"פ לחשוש בזה לשינוי משמעות.

^ב כבבראשית ל"ד ד': קח-לי את-הגילה הזאת לאשה.

² מחמת קלות האות הגרונית במבטא, כאשר יש לפניה אות המנוקדת בשווא נח, יש נטיה חזקה להשמיט את האות הגרונית מהמבטא, ולנקד את האות שלפניה בניקוד שלה במקום בשווא נח, כגון מלך במקום מלֶכָּא, שְׁמוֹן במקום שְׁמֶעוֹן, ויִגְנָן במקום יִגְנֶגָּה. וזה מצוי פעמים רבות, וצריך הזירות רבה מאד ע"מ לא להיכשל בזה. וכבר הזהיר על זה ביסוד ושורש העבודה (שער שלישי פרק שני), והאריך שם להראות וציון כל את גודל קלקולי התיבות והספרות האלויות במי שאינו נוהג לקרוא כראוי. וצריך לדבריו בכאור הלכה (סימן ס"א, ד"ה ידיגש).

ד וכן מסתבר ע"פ חוקי הלשון, שהלא חולם שמתבטל והופך לקמץ (כגון הכ"ף שבמילה פֶּתַל שכאשר מתארכת המילה מתבטל החולם והופך לקמץ - פְּתִילִים), הקמץ הוא קמץ קטן. וכאן היה חולם במקור (טָהַר, אֶהְיֶה) וא"כ כשהתבטל החולם והפך לקמץ, בפשטות הוא קמץ קטן. וכן נראה שסביר בעל לשון למודים (הובא במנחת ש"פ התהלים פ"ו).

ועוד, שדרך האות הקודמת לחטף, להנקד בניקוד החטף. ומכיון שהאות הגרונית שאחר הקמץ מנוקדת בחטף קמץ קטן, מסתבר שהקמץ שלפניו הוא קמץ קטן.

ואע"פ שאין דרך קמץ קטן לבוא בהברה פתוחה, ההברה כאן היא הברה סגורה במקורה, שהלא האות הגרונית היתה ראויה להנקד בשווא נח (סְתָרְהָ, אֶקְלוּ), ורק בגלל שדרך שווא נח באות גרונית להתרחב לחטף, הורחב השווא שבאות הגרונית לחטף פתח ונפתחה ההברה. וכיון שבמקור ההברה היתה סגורה, דינה בהברה סגורה, ולכן הקמץ שלפניה הוא קמץ קטן אע"פ שלמעשה ההברה נפתחה.

ה' שהרי כתבו המדקדקים (רד"ק מיכה ב' י"ב ותהילים פ"ו ב', ועוד מדקדקים) שקמץ עם מתג הוא קמץ גדול, ואף כשנראה שע"פ משפט הלשון הוא אמור להנקד בקמץ קטן. וכן יש שכתבו שכל קמץ קטן חייב לבוא אחריו שווא נח או דגש, וא"כ קמץ שבא לפני חטף קמץ הוא בהכרח קמץ גדול. וכל מוסרת הספרדים שכל קמץ שאין אחריו שווא נח או דגש, הוא נהגה קמץ גדול.

¹ וסימן לזכור היכן תיבת טַהָרָה במפיק והיכן בלא מפיק, כשכתובה לפניה תיבת מלאת, מלאה הה"א במפיק, וכשאינן כתובה לפניה תיבת מלאת, הה"א בלא מפיק.

¹ כבמשלי כ"ג ד': אל תיגע להעשיר מבינתך חדל.

" שהגיית התי"ו הרפה דומה להגיית ההמ"ך, ואם יקראנה ממש כסמ"ך, שינה משמעות. ומי שאינו יודע להגות את התי"ו כהוגן, אלא רק כסמ"ך, היה מקום לומר שעדיף שיקראנה בדגש קל, מאשר שיקראנה כסמ"ך ותשתנה המשמעות. אך בשו"ת פאת שדך (ח"א סימן כ"ד) אין דעתו נוחה מזה, וכתב שאין להדש שיבושים כנגד משפטי לשון הקודש, כי השיבושים הישנים שאנחנו אנוסים במבטאם אין להקפיד עליהם כל כך, ויש לדמותם למה שאמרו ודלוגו עלי אהבה (כמובא בתוס' במסכת עבודה זרה דף כ"ב ע"ב ד"ה רגלא, בשם המדרש), וכשם שחש הקה"ל על השיבוש של עם הארץ שאין בו דעת ללמוד, כך חס על השיבוש שהורגלו בו הדורות וקשה לנו לעוקרו.

והוסיף, שמי שלבו חרד ואינו רוצה לסמוך על המנהג שהורגלו בו, מוטב שילך אל בני תימן וירגיל לשונו בקריאת תי"ו רפה כהוגן, אך לא יחדש שיבושים לקראו בתי"ו דגושה.

^ט הטעם מונח הוא טעם מחבר, ואילו הטעם מונח לגרמיה (שתמונתו כמונח בגיל, אלא שבא פסיק אחריו להודיע שהוא המונח המפסיק) הוא טעם מפסיק, ובדרך כלל הוא בא לפני מונח רביע (כגון: אֶת־פְּלִי־עֶשֶׂב | זָרַע זָרַע, וּלְכָל | רוּמָשׁ עַל־הָאָרֶץ), אך יש פעמים שבא גם לפני טעמים אחרים.

וכאשר בא מונה ואחריו רביע, ויש פסיק ביניהם, יש להסתפק אם הוא מונה רגיל, אלא שבא אחריו פסיק (פסיק בא רק אחר טעם מחבר, והוא מורה שצריך לשהות, ולא על פיסוק וחיתור הענין, שזה מתבטא בנגינה בלבד), או שהוא מונה לגרמיה.

ומכיון שהמסורה מונה את כל הפסקים שבמקרא (היינו את אלו שמורים על שהייה, ולא את אלו המורים על הטעם מונה לגרמיה), ופסק זה אינו נמנה ביניהם, ממילא אנו למדים שאינו פסיק רגיל, אלא הוא סימן שהמונה שלפניו הוא מונה לגרמיה, ולא המונה המשרת. (רשימה זו של המסורה נמצאת במק"ג במערכת המסורה את פ'. אלא שהרשימה שם שגויה ומובלבלת מאד, וזוהבאים גם המקומות שברור שאינו פסיק רגיל. אלא הסימן הגרמיה. ואכן בכתיב יד רומבאים מופיעים רשימות מסורה שונות, וגם רשימה זו ביניהם. וסגון בכתיב יד לינגרד שמואב

י"ג מ"ב: **נָגַע לָבָן אֲדָמָהּ** - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להטעים נגע לָבָן אֲדָמָהּ.

3

ט"ו כ"ו: אָשֶׁר־תִּשְׁקֹב / (אָשֶׁר תִּשְׁקֹב)

במקף מהפך – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ח, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ז ס"ב סט"ז. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטריס, ברויאר.

בקדמא מהפך – בכתבי היד: ס"ה ס"ו ס"ח ס"י ס"א ס"ג ס"ד סט"ו ס"ז, א"א א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט א"י. ~ ובדפוסים: רוו"ה, גינצבורג, קסוטו, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.^{כט}

ט"ו כ"ח: וְסִפְרָה לָהּ / (וְסִפְרָה־לָּהּ)

במרכא תביר – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ח, ס"א ס"ג ס"ד ס"ה ס"ח ס"י סט"ו, א"י. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטריס, גינצבורג, קסוטו, ברויאר.

במקף תביר – בכתבי היד: ס"ו ס"א ס"ב ס"ג ס"ד סט"ז ס"ז, א"א א"ב א"ה א"ז א"ח א"ט. ~ ובדפוסים: רוו"ה, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.

הקריאה שהכ"ף בפתח, אך באמת הוא שיבוש גמור, ואין לנוסח זה שום שורש ומקור, ואף מהמסורה מוכח שזהו שיבוש.

^{כט} יתכן שההטעמה בקדמא היא טעות שנגרמה מחמת הפסוקים הסמוכים בהם תיבת אָשֶׁר לפני לשון שכיבה מוטעמת בקדמא (בפסוק ד' מוטעם: אָשֶׁר יִשְׁקֹב, ובפסוק י"ח מוטעם: אָשֶׁר יִשְׁקֹב, ובפסוק כ' מוטעם: אָשֶׁר תִּשְׁקֹב).

לעילוי נשמת מרת חנה רייזל בת ר' יקותיאל יהודה ע"ה, נלב"ע כ"ג בניסן תשס"א.